

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาแนวทางการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการนักเรียน ของ โรงเรียนอนุบาลวีรยา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ โรงเรียนที่เป็นบุคคลภายนอก ศึกษานิเทศก์ด้านวัฒนธรรม ครูฝ่ายวิชาการ นักวิชาการจากศูนย์วัฒนธรรมอำเภอ และปราชญ์ท้องถิ่น รวมทั้งสิ้น 21 คน โดยมีเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้และการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นใน โรงเรียน แบบบันทึกการศึกษาเอกสารและแผนการสอนของครูผู้สอน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน แบบสังเกตสภาพการใช้และการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของผู้บริหารและครูผู้สอน วาระการประชุมเพื่อศึกษาหาแนวทางการใช้และบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการนักเรียน ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จากแบบบันทึกการสอนของครู พบว่ามีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ในการเรียนการสอนจริง รวมถึงการจัดรูปแบบการเรียนที่หลากหลาย โดยมีการกำหนดคุณลักษณะผู้เรียนตามแต่ละช่วงวัย มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รู้จัก เข้าใจ และสื่อสารภาษาท้องถิ่นของตนได้ มีการสอดแทรกเนื้อหาด้านแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอนแต่ละสัปดาห์ รวมถึงมีการประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ โดยประเมินเป็นรายบุคคล และมีการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน รวมถึงมีการสังเกตจากแบบบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานนักเรียน

การบริหารจัดการการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น พบว่าได้ให้โอกาสผู้ปกครอง ชุมชน และปราชญ์ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนรวมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียนให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างสมวัยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ

สติปัญญา มีการกำหนดเนื้อหาสาระของพัฒนาการนักเรียนแต่ละช่วงวัย กับความเหมาะสมกับ
แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างชัดเจนลงในหลักสูตรสถานศึกษา รวมถึงมีการจัดทำแผน
การจัดประสบการณ์ด้านแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ และมีการประเมินผล
พัฒนาการนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกลงมือ และจดบันทึก
ไว้เป็นหลักฐาน

2. ปัญหาและแนวทางการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีดังนี้

ปัญหาจากการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นใน โรงเรียน พบว่าการจัดกิจกรรมภูมิปัญญา
ท้องถิ่นเพิ่มภาระงานให้แก่ครูผู้สอน ทั้งในส่วนของ การจัดเตรียมแผนการจัดกิจกรรม การจัดเตรียม
อุปกรณ์การสอน การดูแลควบคุมเด็กในระหว่างทำกิจกรรมไม่ให้เกิดอุบัติเหตุทำได้อ่อนข้างยาก
อีกทั้งพื้นที่ของโรงเรียนที่มีจำกัด จึงไม่สะดวกต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้บางกิจกรรม
ที่ต้องใช้พื้นที่กว้าง ทำให้เด็กขาดอิสระในการเล่น รวมถึงปราชญ์ท้องถิ่นที่เข้ามาให้ความรู้ใน
โรงเรียนมีเวลาน้อย แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังไม่ครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ มากนัก ในส่วน
ของครูผู้สอนมีการวางแผนจัดกิจกรรมเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียนใน
แต่ละสัปดาห์ ทำให้มีการละเล่นที่ค่อนข้างซ้ำ และไม่หลากหลาย นักเรียนขาดการเรียนรู้จาก
ประสบการณ์จริง เรียนรู้ได้ไม่ต่อเนื่อง และสุดท้ายส่งผลให้นักเรียนไม่สนใจที่จะร่วมกิจกรรม
รวมถึงแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่ภายนอกโรงเรียนต้องคำนึงถึงความปลอดภัย และ
บางแห่งยากต่อการเดินทาง จึงต้องยกเลิกบางกิจกรรมในที่สุด

แนวทางการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม
พัฒนาการนักเรียน จากการประชุมเชิงปฏิบัติการจากกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้

การจัดทำแผนประสบการณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Plan) ควรศึกษาและจัดทำรายละเอียด
หลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรแกนกลาง จัดทำข้อมูลสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยขอความ
ร่วมมือจากชุมชนและปราชญ์ท้องถิ่น แล้วนำไปจัดทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์
การเรียนรู้ ทั้งนี้เนื้อหาในการจัดกิจกรรมนั้นต้องสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน เน้นการเรียนรู้ที่เกิดจาก
ประสบการณ์ตรง

การปฏิบัติตามแผนประสบการณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Do) จากแผนประสบการณ์
ที่จัดทำขึ้นนั้น ควรนำมาลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้เขียนไว้อย่างเป็นระบบ และ
มีความต่อเนื่อง

ควรนิเทศติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
(Check) เพื่อเป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนงานว่ามีปัญหาอะไร
เกิดขึ้น จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนงานในขั้นตอนใดบ้าง

ควรนำผลการประเมินมาใช้ ปรับปรุง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างต่อเนื่อง (Act) ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลจะสะท้อนให้เห็นถึงการวางแผนและการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หากแผนการจัดประสบการณ์ส่วนใดที่เกิดปัญหา หรือไม่เหมาะสมกับการนำไปปฏิบัติจริงก็ควรมีการแก้ไข ปรับปรุง แต่หากส่วนใดที่ไม่มีปัญหาก็ยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ผลสำเร็จ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไป

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาวิเคราะห์การใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียน พบว่ามีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1.1 กิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นบางกิจกรรมเป็นการเพิ่มภาระงานให้แก่ครูผู้สอน ทำให้ครูผู้สอนต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ และจัดเตรียมสถานที่ จึงดูแลนักเรียนได้ไม่ทั่วถึง อีกทั้งเวลาจัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้น ทำให้ดูแลนักเรียนลำบาก สาเหตุเพราะกำหนดกิจกรรมไม่เหมาะสมกับเวลา ช่วงวัย และสถานที่ ซึ่งขัดแย้งกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ที่ได้กำหนดแนวทางในการเรียนรู้ของโรงเรียนว่า ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูอำนวยความสะดวกแก่นักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการแก้ปัญหา จึงต้องเพิ่มจำนวนครูให้เพียงพอและดูแลเด็กได้ทั่วถึง และอำนวยความสะดวกให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ต้องมีความเหมาะสมกับธรรมชาติและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

1.2 การจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นมีน้อย และไม่หลากหลาย สาเหตุเป็นเพราะพื้นที่ของโรงเรียนมีจำกัด และการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่ทั่วถึง ซึ่งไม่ตรงกับแนวคิดการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2544) ที่ว่า การเรียนรู้ของมนุษย์เรามีผลจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลดีต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม จากการเล่น ทำให้เด็กมีโอกาสที่จะอธิบายแสดงออกถึงตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น และกับธรรมชาติรอบตัว ซึ่งแก้ไขโดยการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ทำกิจกรรมที่แตกต่างกัน เพื่อให้แต่ละกิจกรรมใช้พื้นที่ไม่มาก นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสทำกิจกรรมและเล่นได้อย่างทั่วถึง และเมื่อแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมเสร็จแล้ว เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ออกมาอภิปรายให้เพื่อนกลุ่มอื่น ได้ฟัง ทั้งยังช่วยสร้างเสริมการกล้าแสดงออกให้นักเรียนด้วย

1.3 การจัดทำแผนกิจกรรมการละเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ การเรียนการสอน กิจกรรมไม่หลากหลาย และไม่น่าสนใจ สาเหตุเกิดจากการขาดการศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน จัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ครบถ้วน รวมถึงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านการละเล่นพื้นบ้าน ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้ ซึ่งขัดแย้งกับที่ นวลศรี ธีราช (2545) ได้กล่าวถึงลักษณะและรูปแบบของการเลือกเอา ทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ว่า วิทยากรหรือครูผู้สอนต้องจัดทำโครงการและ วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับวิทยากรไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้การเลือกสื่อการเรียนรู้จะต้อง สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่จะสอนด้วย ดังนั้น ผู้บริหารต้องตรวจสอบแผนการสอน จากครูผู้สอน ทุกสัปดาห์ รวมถึงมีการขอปรึกษาและคำแนะนำจากปราชญ์ท้องถิ่นด้วย

1.4 เวลาในการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นจากปราชญ์ท้องถิ่นมีน้อยไม่ต่อเนื่อง และขาดความน่าสนใจ สาเหตุเนื่องมาจากขาดการให้ความร่วมมือจากปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งตรงกับ อุไรวรรณ อรุณีพิชญ์ (2544) ที่ได้ศึกษาปัญหาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตร ระดับท้องถิ่น ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดลพบุรี ก็พบว่า ระยะเวลาในการถ่ายทอดความรู้ ของปราชญ์ท้องถิ่นมีไม่เพียงพอเช่นเดียวกัน ซึ่งแก้ไขโดยขอความร่วมมือจากปราชญ์ท้องถิ่นใน การเข้ามาให้ความรู้ใน โรงเรียนให้ได้มากที่สุด และแต่ละกิจกรรมต้องเป็นไปตามแผนการใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ต้องมีการจัดทำสื่อการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการ จัดทำบันทึกภาพเป็นแบบวีดิทัศน์ เพื่อเพิ่มความสะดวกในการเรียนให้มากขึ้น ซึ่งตรงกับแนวทาง การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนรู้ (เอกสาร สน. ที่ 5/2545) ที่ได้กล่าวว่า ควรมีการเชิญ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมการจัดการเรียนรู้ใน โรงเรียน เน้นการเกิดประโยชน์และความคุ้มค่าของ แหล่งเรียนรู้ว่าสามารถสร้างความสนใจ สื่อความหมาย และประสบการณ์การเรียนการสอนแก่ผู้เรียน รวมถึงควรหาประสิทธิภาพของสื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยการปรับปรุงสื่อ ที่จัดไว้เพื่อเป็นการปรับ คุณภาพของสื่อว่าเหมาะสมในการนำไปใช้

1.5 การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนอกห้องเรียน มีปัญหาด้านการเดินทาง และความสะดวกปลอดภัย เพราะเส้นทางที่ใช้ในการเดินทางค่อนข้างลำบาก ใช้เวลาในการเดินทาง นาน ปัญหาเกิดจากความห่างไกลของแหล่งเรียนรู้ ซึ่งขัดแย้งกับแนวทางและวิธีการใช้แหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่นเพื่อการเรียนการสอน (เอกสาร สน. ที่ 5/2545) ที่ได้กล่าวว่า การใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นั้น ต้องเริ่มจากแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัว ดังนั้น ต้องมีการจัดหาและคัดเลือกแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ไม่ ไกลจากโรงเรียน และเดินทางสะดวก

ส่วนผลการวิเคราะห์การใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สรุปได้ว่า มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอสันทรายมาปรับใช้ในกระบวนการเรียนการสอน

เพราะแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น เป็นชุดความรู้ในชุมชนที่มีการใช้เพื่อการดำเนินวิถีชีวิตที่ได้ผลมาในอดีต สามารถสร้างเสริมความสันติสุขแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนมีความสมดุลอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างผสมกลมกลืน เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน เชื่อมโยงการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา ควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้กับผู้เรียน เน้นการเรียนการสอนจากการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ตรงกับที่ วัฒนา ปุณฺณฤทธิ (2551, หน้า 58) ได้กล่าวถึงแนวทางของสถานศึกษาต่อการพัฒนาเด็กว่า ในสถานศึกษาปฐมวัยควรจัดให้มีการ เรียนรู้จากภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เรียนรู้เทคโนโลยีพื้นฐานที่พึ่งพาตนเอง ปลูกฝังจิตใจที่รักท้องถิ่น และรู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อม

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นใน โรงเรียนตามผลการวิเคราะห์ดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้จัดการเรียนการสอนนั้น จะไม่เกิดปัญหาหากมีการเลือกใช้กิจกรรมแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัย ระดับชั้น ความรู้ ประสบการณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงมีการวางแผนการสอนอย่างชัดเจน โดยขอความร่วมมือจากชุมชน และปราชญ์ท้องถิ่น จะทำให้การสร้างประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงและการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

3. ผลการศึกษาแนวทางการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการนักเรียน ของ โรงเรียนอนุบาลวิริยา พบว่า

ในการที่จะบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมกับวัย และส่งเสริมพัฒนาการนักเรียน ได้มากที่สุดนั้น ควรมีการนำแนวคิด หลักการ และวิธีการบริหารคุณภาพ PDCA มาใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของ โรงเรียนอนุบาลวิริยา ดังนี้

2.1.1 การจัดทำแผนประสบการณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Plan) โดยให้มีการศึกษาหลักสูตรแม่บท จัดทำข้อมูลสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วกำหนดจุดประสงค์ผลการเรียนที่คาดหวังให้ชัดเจน เพื่อเลือกแหล่งเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของกิจกรรมการเรียนการสอน และเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ได้เหมาะสมกับสถานที่และบริเวณ โรงเรียนที่มีอยู่

2.1.2 การปฏิบัติตามแผนประสบการณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Do) เป็นการนำแผนประสบการณ์ที่จัดทำขึ้น มาลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้เขียนไว้อย่างเป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง มีการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อฝึกปฏิบัติ ทดลอง และศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง มีการจัดตารางกิจกรรมในการแบ่งกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ทั่วถึง

2.1.3 การนิเทศติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้
ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Check) เป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนงานว่า
มีปัญหาอะไรเกิดขึ้น จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนงานในขั้นตอนใดบ้าง โดยในการ
ประเมินผลการเรียนรู้นั้น ใช้วิธีการวัดและประเมินผลด้านความสามารถ (Performance Assessment)
และการประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แฟ้มผลงาน (Portfolio Assessment)

2.1.4 การนำผลการประเมินมาใช้ ปรับปรุง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง (Act) ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลจะสะท้อนให้เห็นถึงการวางแผนและ
การจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ว่าสามารถตอบสนองความสามารถ ความสนใจ และความ
ต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้หรือไม่ แผนการจัดประสบการณ์ส่วนใดที่เกิดปัญหา ก็ควรมีการ
แก้ไข ปรับปรุง แต่หากส่วนใดที่ไม่มีปัญหาก็ยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ผลสำเร็จ
เพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไป

ข้อค้นพบเหล่านี้ตรงกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงาน
ปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ที่ได้กำหนดแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้
ของโรงเรียนว่าต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ รู้จักคิดเป็น
ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เกิดการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อีกทั้งยังส่งเสริมสนับสนุน
ให้ครูจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน นวัตกรรม และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา ตลอดจนจัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ทุกที่ ทุกเวลา

ดังนั้น แนวทางในการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น
เพื่อส่งเสริมพัฒนาการนักเรียนดังกล่าวข้างต้น จึงมีความเป็นเหตุเป็นผลหลายประการ อาทิ
การวางแผนงานคุณภาพด้วยระเบียบวิธี PDCA (Plan-Do-Check-Act) นั้นในการวางแผนงาน
ก่อนการปฏิบัติงาน จะทำให้เกิดความพร้อมเมื่อได้ปฏิบัติงานจริง การปฏิบัติตามแผนงาน ทำให้
ทราบขั้นตอน วิธีการ และสามารถเตรียมงานล่วงหน้าหรือทราบอุปสรรคล่วงหน้าด้วย ดังนั้น
การปฏิบัติงานก็จะเกิดความราบรื่น และเรียบร้อย นำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ การตรวจสอบ
ก็จะได้ผลที่เที่ยงตรงเชื่อถือได้ และในการปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะ เป็นขั้นตอน
ใดก็ตาม เมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขคุณภาพก็จะเกิดขึ้น ในลักษณะที่ผู้เรียนได้สร้างความรู้ใหม่
จากกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ตามความต้องการของผู้เรียน เพื่อการพัฒนา
ผู้เรียนอย่างมีส่วนร่วม มุ่งเน้นให้เกิด ผลลัพธ์ที่ดีกับผู้เรียนเอง รู้จักพึ่งพาตนเอง รักถิ่นกำเนิด และ
สร้างสังคมให้มีความสุขได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษา

1. ควรมีการจัดรวบรวมแหล่งเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียน เพื่อความสะดวกแก่การนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป
2. โรงเรียนควรมีการจัดทำแผนการเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นรูปธรรมชัดเจน โดยศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน และเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างจริงจัง
3. จากปัญหาที่ปราชญ์ท้องถิ่นมีเวลาน้อย และความลำบากในการเดินทางไปแหล่งเรียนรู้ นั้น แก้ไขโดยบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในรูปแบบวีดิทัศน์

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรจะมีการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากการใช้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นว่ามีผลสัมฤทธิ์มากน้อยเพียงใด
2. ควรขอร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรในการนำความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้ศึกษาจากโรงเรียน ไปเผยแพร่ในรูปแบบของความสามารถพิเศษของเด็ก